

Kur'ân cariyeliğe nasıl bakıyor?

İzmir'den Muammer Öztürk: "Cariyelik hakkında bilgi verir misiniz? Bu meseleye Kur'ân nasıl bakıyor? Hangi hükümleri getirmiştir?"

Kölelik ve cariyelik:

Düşmandan esir alınan erkeğe köle, kadına ise cariye denir. İslâmiyet'e göre düşman ise, kâfirden başkası değildir.

İslâmiyet geldiğinde Arabistan kölelerden ve cariyelerden geçilmiyordu. Kölelerin ve cariyelerin hiçbir hakları yoktu. En zor işlerde çalıştırılırlar, horlanırlar, aşağılanırlar, dövülürler, aç ve susuz bırakılırlardı. Oysa insanın yaratılış gayesi yalnız Allah'a ibadet etmek, yalnız Allah'a kul ve köle olmaktır. İnsan Allah'tan başkasına karşı ise hür olarak yaşamalıdır. İnsan fitratı kula köleliği kaldırmaz.

Ama ne hazindir ki, insan insanı tarihin en eski çağlarından beri köleleştiregelmiştir. Oldum olası büyük küçüğü sindirmeye çalışmış, zengin fakiri ezmiş, güçlü zayıfa zulmetmiş, kuvvet ve kudret sahipleri, kimsesiz ve sahipsizleri köleleştirmiştir. Bu acımasız anlayış, bilhassa Eski Yunan'da, Roma İmparatorluğunda, Hint bölgesinde, Eski Mısır'da ve Arabistan putperestlerinde vahşice uygulama alanı bulmuştur.

Kur'ân köleliği de, cariyeliği de kaldırmıştır

Tarih öncesi devirlerden beri savaşlarda ele geçirilen düşman askeri köle olarak, ele geçirilen düşman kadını da cariye olarak mukabil güçlerce alınmış; böylece hem pazarlık yapma gücü arttırılmış, hem de köle ve cariyelerden yararlanılmıştır. Fakat zulümde barbarlaşan insanoğlu savaş dışında da baskınlar ve eşkıyalık yoluyla kimsesiz ve güçsüz kimseleri boyunduruğu altına almış, kullanmış ve satmıştır.

Kur'ân, köleliğe ve cariyeliğe karşı hükümler getirmiş; bunu bizzat ibadet dilinin içine koymuş ve belirli bir süreç içinde de köleliği de, cariyeliği de kaldırmıştır.

İşte örnekler:

*Hata yoluyla adam öldüren veya karısına zihar yapan kişi, günahına kefaret olarak bir köle veya cariye azad edecektir.

*Zekât gelirinin sekizde biri köle ve cariyelerin hürriyetlerine kavuşturulması için tahsis edilecektir.

*Çocuk doğuran cariyelerin alınıp satılması yasaktır ve derhal hürriyetlerine kavuşturulacaktır.

*Ramazan orucunu bilerek bozan kişi veya yeminini bilerek bozan kişi bir köle veya cariye azad edecektir.

*Kölesini veya cariyesini döven kişi, ceza olarak dövdüğü kölesini veya cariyesini azad edecek, hürriyetine kavuşturacaktır.

*Kölesine veya cariyesine zulmeden kişiye Allah azap eder.

Köle ve cariye hukuku:

Örnekler arttırılabilir. Görülüyor ki, esas olan insanların hürriyetlerine kavuşturulmasıdır ve Kur'ân köleliğe ve cariyeliğe karşıdır. Fakat elbette, hukuku çiğnenmesin ve hakkı yenmesin diye, köle ve cariyeler ile ilgili hukukî düzenlemeler de getirmiştir. Müslümanlar yaptıkları savaşlarda düşmanlardan ele geçirdikleri kadın veya erkek kişileri esir alabilirler. Esir almanın İslâmiyet nezdinde birçok amacı vardır: Savaş dolayısıyla korumasız kalan bu insanları korumak, düşman tarafı ile pazarlık ve barış gücünü arttırmak gibi...

İslâm Tarihi ortadadır. İslâm Tarihi boyunca alınan esirlere, köle ve cariyelere sırayla şu muameleler uygulanmıştır:

1- Devlet başkanı elindeki esirleri, düşman tarafta bulunan esirlerle mübadele etmiştir. Böylece önce kendi vatandaşını kazasız belâsız kurtarma fırsatı elde etmiştir. Esir Müslümanları kurtarmak için elindeki esirleri fidye olarak kullanmıştır.

2- Devlet başkanı bu esirleri düşman tarafın kabul edilmez isteklerini ve anlaşma şartlarını reddetmek ve düşmanı barışa zorlamak için bir üstünlük gücü olarak kullanmıştır.

3- Devlet başkanı esirler içindeki ilim adamlarını, sanatkârları, meslek erbabını ve sair işe yarayan vasıflı insanları ülkenin imarında, eğitim ve öğretim işlerinde ve sair faydalı mesleklerde çalıştırmıştır. Faydalanma karşılığında esirleri azad etmiştir.

4- Eğer bu ön tedbirlerle düşman esirleri dağıtılmamış ise, son çare olarak bu köle ve cariyeler ekonomik güçlerinden istifade etmek ve birer insan olarak sosyal hukuku gözetilmek şartıyla -yediklerinden yedirmek, giydiklerinden giydirmek,

çalıştıklarında ücretleri eksiksiz verilmek, cariyelerle evlendiğinde hürriyetlerine kavuşturmak gibi önemli insanî şartlara riayet etmek kaydıyla- mücahitlere dağıtılmıştır.

Savaşta esir alınan kadın ancak ehl-i kitaptan olması ve bütün hukuku gözetilmesi şartıyla kendisiyle evlenilebilir.